

13. IX.2017r.

Kapłan: Przyjdź, Duchu Święty, napelnij serca Twoich wiernych i zapal w nich ogień Twojej miłości.

Wierni: Ześlij Ducha Twego, a powstanie życie i odnowisz oblicze ziemi.

Kapłan: Módlmy się. Boże, Ty pouczyłeś serca wiernych światłem Ducha Świętego, daj nam w tym Duchu poznać, co jest prawe i zawsze się radować Jego pociechą. Przez Chrystusa, Pana naszego

Tekst

Rdz 4, 2-12

Abel był pasterzem trzód, a Kain uprawiał rolę.³ Gdy po jakimś czasie Kain składał dla Pana w ofierze płody roli,⁴ zaś Abel składał również pierwociny ze swej trzody i z ich tłuszczu, Pan wejrzał na Abla i na jego ofiarę;⁵ na Kaina zaś i na jego ofiarę nie chciał patrzeć. Smuciło to Kaina bardzo i chodził z ponurą twarzą.⁶ Pan zapytał Kaina: Dlaczego jesteś smutny i dlaczego twarz twoja jest ponura?⁷ Przecież gdybyś postępował dobrze, miałbyś twarz pogodną; jeżeli zaś nie będziesz dobrze postępował, grzech leży u wrót i czyha na ciebie, a przecież ty masz nad nim panować.⁸ Rzekł Kain do Abla, brata swego: Chodźmy na pole. A gdy byli na polu, Kain rzucił się na swego brata Abla i zabił go.⁹ Wtedy Bóg zapytał Kaina: Gdzie jest brat twój, Abel? On odpowiedział: Nie wiem. Czyż jestem stróżem brata mego?¹⁰ Rzekł Bóg: Cóżże uczynił? Krew brata twego głośno woła ku mnie z ziemi!¹¹ Bądź więc teraz przeklęty na tej roli, która rozwarła swą paszczę, aby wchłonąć krew brata twego, przelaną przez ciebie.¹² Gdy rolę tę będziesz uprawiał, nie da ci już ona więcej plonu. Tułaczem i zbiegiem będziesz na ziemi!¹³

Czytać i rozumieć:

Naukowa etymologia imienia Kain jest niepewna. W języku arabskim *kain* znaczy *kowal, rzemieślnik*, a w języku syryjskim: *obrabiający metale*. Być może, że takie jest pierwotne znaczenie imienia Kain, gdyż w Rdz 4,22 Tubal-Kain, potomek pierwszego syna Adama i Ewy, przedstawiony jest jako przodek rzemieślników zajmujących się obróbką miedzi i żelaza. Imię Abel brzmi w języku hebrajskim tak samo jak rzeczownik *habel*, którym określano *technienie, znikomośc, nicość*. Jeżeli nie jest ono zapożyczone z jakiegoś obcego języka, można przyjąć, że nadając je drugiemu synowi Ewy Jahwista chciał podkreślić krótkotrwałość jego życia.

Kaina przedstawia autor jako rolnika, Abla natomiast jako pasterza, widząc w pierwszym przedstawiciela ludności osiadłej, a w drugim przedsta wiciela koczowników. Zwrócenie uwagi na te zawody synów pierwszej pary ludzkiej wynika prawdopodobnie z chęci podkreślenia, że ludzkość, stworzona do pracy (Rdz 2,15), od samego początku na różne sposoby realizowała to zadanie wyznaczone jej przez Boga⁷.

Obaj bracia składali Bogu ofiary (w. 3-5): Kain jako rolnik - płody ziemi, Abel natomiast jako pasterz - pierwociny ze swoich stad, które według prawa starotestamentowego należały do Jahwe (Wj 34,19), oraz tłuste części ich ciała, uważane w Starym Przymierzu ze szczególnie wartościowe (Kpł 3, 9-11).

W pierwotnych kulturach ofiary tego rodzaju miały wyjątkowe znaczenie. Ich celem było przede wszystkim wyrażenie czci Dawcy środków do życia, a następnie podziękowanie mu za otrzymane dobrodziejstwa i zapewnienie sobie dalszych łask.

Jahwista nie mówi, że Bóg zażądał ofiar od braci lub że jakaś religijna uroczystość ich wymagała, najwyraźniej zakładając, że chęć do składania ofiar i oddawania Bogu czci jest człowiekowi wrodzona jako zupełnie naturalny, instynktowny i spontaniczny wyraz jego religijnej postawy.

Antropomorfizm: *Pan wejrzał na Abła i na jego ofiarę; na Kaina zaś i na jego ofiarę nie chciał patrzeć* (w. 4b-5a) wyraża myśl, że Bóg łaskawie uznał postawę religijną Abła i przyjął jego ofiarę, nie uznał zaś postawy Kaina i odrzucił jego dary (por. np. Ps 33, 18; Am 5, 22).

Opierając się na „Liście do Hebrajczyków” (11,4) egzegeci zazwyczaj przypuszczają, że Kain nie miał dobrej intencji i złożył w ofierze gorsze od innych jakie posiadał, płody ziemi. Nie jest wykluczone, że mają słuszość. W stwierdzeniu, że *Kain złożył Panu ofiarę z płodów roli* (w. 3), Abel zaś z *pierworodnych swoich stad oraz z ich tłuszczu* (w. 4), można się bowiem doszukiwać myśli, że młodszy brat był wobec Boga hojniejszy niż starszy.

Słowami *grzech leży u wrót i czyha na ciebie* w. 7 oddajemy bardzo dyskutowane wyrażenie, w którym pierwszy wyraz znaczy *grzech*, *wina* i jest rodzaju żeńskiego, a drugi jest imiesłowem rodzaju męskiego i znaczy *leżący*. Dosłowny przekład tego wyrażenia brzmiałby *wina (jest) leżący*, i stąd bibliści często sądzą, że jest ono błędne, i wprowadzają do w. 7 różne „poprawki”, które jednak nie mają podstaw w historii tekstu biblijnego.

Wystarczy przyjąć, iż wkładając w usta Jahwe słowa zapisane w w. 6 i 7 Jahwista przyrównuje grzech do istoty, która czyha na człowieka ulegającego złym uczuciom, podobnie jak zwierzę łowne wbrew woli właściciela chce wtargnąć do jakiegoś pomieszczenia. Chce on więc najprawdopodobniej powiedzieć, że jeżeli człowiek ulega - jak Kain - złym uczuciom, wówczas grzech, nad którym - rozporządzając wolnością woli - powinien panować, wtargnie w jego życie, podobnie jak wróg wkrada się do naszego domu, do którego nie powinien być wpuszczony.

Podobnie jak w opowiadaniu o upadku pierwszych rodziców, również tu Jahwista okazuje się głębokim znawcą natury ludzkiej. Dostrzega nie tylko lawinę zła narastającą w człowieku, który poddaje się złym uczuciom, ale także możliwość przeciwstawienia się pokusie.

Medytacja Słowa:

Kain zabił Abła. To zdanie na stałe wryło się w naszą świadomość, jest związane z naszą kulturą. Czujemy, że ta tragiczna historia to nasza historia.

Sądzimy, że Kain się rozżłościł, bo Bóg bardziej ukochał jego brata. I rzeczywiście: *Pan wejrzał na Abła i na jego ofiarę; na Kaina zaś i na jego ofiarę nie chciał patrzeć* (w. 4, 4-5). Czy to znaczy, że Bóg nie kochał Kaina?

W tej scenie Bóg cały czas rozmawia z Kainem, do Abła nie zwraca się ani razu. Po prostu Abel okazał się w czymś lepszy, odniósł jakiś sukces.

A może będąc młodszy, potrzebował więcej zachęty, potrzebował pochwały, zauważenia. I Bóg mu to dał. Natomiast pozycja Kaina była tak mocna, że nie widać było potrzeby pozytywnego wzmocnienia. Tak też bywa w rodzinach: słabsze potrzebuje więcej troski. Równo to nie znaczy jednakowo. A jednak! Jakże straszne emocje wywołuje poczucie krzywdy, choćby nieuzasadnione. Co się dzieje w nas, gdy nagle zabraknie tych oznak miłości, które do tej pory były dla nas zarezerwowane? Mamy poczucie zdrady. I wtedy chcemy „zabić” rywala.

Sugestie do kontemplacji:

Na szczególną uwagę zasługują słowa, jakie według w. 6 i 7 Jahwe, podobny do ojca zaniepokojonego tym, że syn schodzi na złą drogę, skierował do Kaina, by go upomnieć i ostrzec przed niebezpieczeństwem popełnienia przestępstwa.

Mimo upomnienia, jakie otrzymał od Boga, Kain nie wykorzystał tej możliwości. Dlatego nienawiść do brata, któremu zazdrościł, urosła w nim do takich rozmiarów, że doprowadziła go do zbrodni bratobójstwa.

Kain rozgniewał się na Abła dlatego, że kierując się zazdrością i nie umiejąc potępić zła w sobie samym nie mógł znieść, iż Bóg przyjął ofiarę brata, a jego dary odrzucił.

Rozdarcia. Spotykając Boga: składanie ofiar (post, modlitwa i jałmużna).

